

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Reacties

Afgezegde sessies toch betalen? — Uitnodiging tot discussie

Reactie naar aanleiding van

Ethiek en de psychoanalytische professionaliteit. Nummer 2009-2, p. 102-105.

HARRY STROEKEN

Alle lezers van dit tijdschrift zullen weten dat Freud gemiste zittingen liet betalen. De bekendste passage hierover is te vinden in zijn *Over het inleiden van de behandeling* (1913; *Werken* 6, p. 189/190). Ik citeer: «Wat de tijd betreft volg ik uitsluitend het principe dat ik een afspraak voor een vast uur maak. Iedere patiënt krijgt een bepaald uur van mijn beschikbare werkdag toegewezen; het is zijn uur en daarvoor blijft hij aansprakelijk, ook als hij er geen gebruik van maakt. Deze bepaling, die voor de muziek- of taalleraar in onze betere kringen als vanzelfsprekend wordt beschouwd, lijkt in het geval van de arts misschien hard of zelfs zijn stand onwaardig. Men zal geneigd zijn op de vele toevalligheden te wijzen die de patiënt kunnen belten steeds op hetzelfde uur bij de arts te verschijnen, en zal verlangen dat er rekening wordt gehouden met de talrijke tussentijdse ziekten die gedurende een langduriger analytische behandeling kunnen optreden. Maar mijn antwoord is: het gaat niet anders. Bij een milder regiem hopen de «incidentele» afzeggingen zich zozeer op dat de arts zijn materiële bestaan bedreigd ziet. Als aan deze bepaling strikt de hand wordt gehouden, blijkt echter dat hinderlijke toevalligheden hele-

maal niet en tussentijdse ziekten maar zeer zelden voorkomen. [...] De analyticus kan de arbeid ongestoord voortzetten en ontsnapt aan de pijnlijke, verwarrende ervaring dat altijd juist dan buiten zijn schuld een pauze in de arbeid moet vallen wanneer deze heel belangrijk en waardevol beloofde te worden.»

Hoe het tegenwoordig gedaan wordt door «de muziek- of taalleraar in onze betere kringen» weet ik niet en dat laat ik buiten beschouwing. Welke argumenten gebruikt Freud? In wezen één: een combinatie van inkomen en werk. «Bij een milder regiem hopen de «incidentele» afzeggingen zich zozeer op dat de arts zijn materiële bestaan bedreigd ziet.» Kortom: het gaat niet anders, want anders komen er zoveel afzeggingen, dat het werk én het inkomen gevaar lopen. De therapietrouw wordt dus financieel afgedwongen en het lijkt dat je er niet op kunt vertrouwen dat die dingen besproken kunnen worden en in goed overleg geregeld kunnen worden.

Deze argumentatie houdt geen stand meer, lijkt mij, aangezien analytici nu gewoonlijk niet meer zo geheel vrij gevestigd zijn als Freud. De analytici die ik ken — misschien met uitzondering van een of ander die al lang met pensioen is en de negentig nadert — hebben allemaal langere tijd in loondienst gewerkt. Zij hebben dus pensioen opgebouwd. Dan spreek ik niet over mevrouw Martha Freud die uiteraard geen betaald werk buitenshuis verrichtte, wat de partners van analytici nu gewoonlijk wel doen.

Bovendien is het zo dat laten doorbetalen van afgezegde zittingen tegenwoordig verboden is door verzekeringen. Er bestaat een regeling voor *no show*, maar niet voor afgezegde zittingen. De woorden «regeling» en «verzekering» duiden al op het grote verschil met Freuds tijd. Vanzelfsprekend bestond

er voor Freud niet zoiets als een regeling voor *no show*.

Natuurlijk kan een analyticus afspraken maken van te voren, maar ik meen dat de meeste patiënten terecht bezwaar zullen maken. Bij leeranalysanten zijn de mogelijkheden van bezwaar maken uiteraard beperkt, want die zijn afhankelijk van hun leeraanlyticus. Aan hen werd zelfs een supervisie-zitting in rekening gebracht, die ruim een dag van te voren werd afgezegd, werd mij verteld. De analyticus had geen gelegenheid meer om daar een andere afspraak te zetten, betoogde hij. Zelf volg ik tegenwoordig de regel dat zittingen die de dag tevoren worden afgezegd, niet hoeven te worden betaald. Bij poliklinieken — de vroegere Riaggs — wordt, meen ik, als regel aangehouden: twee dagen tevoren afzeggen. Mijn ervaring is niet dat patiënten dan lichtvaardig verstek laten gaan. Dat geldt nu ik nog alleen ana-

lytische vis-à-vis therapieën doe van één- of tweemaal per week; zo was het ook toen ik nog analyses deed van vier keer per week. Vakanties kunnen in goed overleg op elkaar worden afgestemd; in feite betekent het vaak dat de patiënt zich afstemt op de analyticus. Het heeft ook te maken met schoolvakanties, indien er sprake is van schoolgaande kinderen. In beginsel hebben de patiënt en ik dezelfde rechten en plichten.¹ Conclusie: het lijkt me verstandig als ook analytici de praktijk van 'afgezegde zittingen toch betalen' eens tegen het licht houden. Maar misschien is niet iedereen het hiermee eens.

1 Voor recente argumenten in deze zie: C. Leroy, N. Vliegen & M. Hermans (red.) (2009). *Achter de deur — Het kader van de psychoanalytische therapeut*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant. Zie daar met name: M. Hebbrecht, *Een zich vullende ruimte?*, p. 29.

Ontvangen

ALANEN, Y. O., GONZALEZ DE CHAVEZ, M., SILVER, A. L. & MARTINDALE, B. (2009). *Psychotherapeutic approaches to schizophrenic psychoses — Past, present and future*. Hove : Routledge.

DEBEN-MAGER, M. & VERHEUGT-PLEITER, A. (red.) (2009). *Bankgeheimen — Over de werkzaamheid van psychoanalytische behandelingen*. Assen: Van Gorcum.

HEUVES, W. & NICOLAI, N. J. (2009). *Narcisme — Psychoanalytische beschouwingen*. Amsterdam: Boom.

LIETAER, G., VANAERSCHOT, G., SNIJDERS, J. A. & TAKENS, R. J. (red.) (2008). *Handboek gesprekstherapie — De persoonsgerichte experientele benadering*. Utrecht: De Tijdstroom.

KOENRAADT, F. & WEIJERS, I. (red.) (2009). *Vrijheid en verlangen — Liber amicorum*

prof. dr. Antoine Mooij. Pompe-reeks. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

MOOIJ, A. (2009). *Prudentie en evidentie*. Pompe-reeks. Afscheidsrede. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

SAVENIJE, A., LAWICK, R. J. VAN & REIJMERS, E. T. M. (red.) (2008). *Handboek systeemtherapie*. Utrecht: De Tijdstroom.

TERVOORT, M. (2009). *Forensische psychiatrie: tussen dwang en vrijblijvendheid*. Assen: Van Gorcum.

THYS, M. & GOMPERTS, W. J. (red.) (2009). *Vergezichten — Transculturele psychoanalyse*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

WALLEGHEM, P. (2009). *Psychotherapeutische ontmoetingen met een kleuter — Een verhaal over spelen & tekenen*. Gent: Academia Press.